

Begrijpend lezen

Oefenboek (1)

Geschikt voor de Citotoetsen / LVS-toetsen

Groep 6

JUNIOR EINSTEIN®

© 2018 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). v. 01

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-92265-59-3

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Begrijpend lezen 6

Studieteksten 22

Informatiebronnen 26

Voorspelopgaven 32

Gatenteksten 36

Antwoorden 46

Inleiding

Met dit Oefenboek Begrijpend lezen voor groep 6 (deel 1 van een serie van 2) kunnen kinderen op een goede en verantwoorde manier – zelfstandig – hun vaardigheden voor begrijpend lezen verder ontwikkelen. Beide boeken sluiten aan op het M6/E6-niveau van het Leerlingvolgsysteem (LVS) van het Cito, maar dit eerste deel richt zich vooral op het M6-niveau.

Begrijpend lezen is een belangrijk onderdeel van het taalonderwijs. Begrijpen wat je leest, is de essentie van lezen en leren. Het is een van de belangrijkste vaardigheden die kinderen moeten ontwikkelen op school. Begrijpend lezen is een cognitief proces, waarbij de lezer steeds schakelt tussen de informatie uit de tekst en zijn eigen kennis over een onderwerp. Terwijl de lezer de tekst leest, maakt hij een mentale voorstelling van de tekst, waarin de informatie en de eigen kennis geïntegreerd zijn.

Om een tekst te kunnen begrijpen, is het belangrijk dat de lezer het technisch lezen goed onder de knie heeft, beschikt over een goede woordenschat en enige kennis van de wereld heeft. Het is niet zo dat deze vaardigheden automatisch leiden tot een goede beheersing van begrijpend lezen. Het oefenen van begrijpend lezen is dus zeer belangrijk. Door veel te oefenen ontstaat een actieve leeshouding en worden de taalvaardigheid en algemene ontwikkeling uitgebreid. Hierdoor kunnen kinderen steeds langere en moeilijkere teksten op een hoger niveau verwerken. Het oefenen op het eigen niveau zorgt voor succeservaringen, die leiden tot meer leesplezier. Het is dus van groot belang om te blijven oefenen met begrijpend lezen.

De LVS-toetsen

De LVS-toetsen worden door scholen afgenomen om de ontwikkeling van het kind – per vaardigheid – op de voet te volgen. Het doel van de LVS-toetsen voor begrijpend lezen is het vaststellen van hoe goed kinderen geschreven teksten kunnen begrijpen. De behaalde resultaten geven een helder beeld van het niveau van het kind. Zo kan gekeken worden of de leerkracht extra aandacht moet besteden aan de leesvaardigheid van het kind.

In dit leerjaar vinden twee afnamemomenten plaats. De eerste LVS-toets (M6) wordt rond januari afgenomen. De tweede LVS-toets (E6) wordt rond juni afgenomen. Alle onderwerpen die in de LVS-toetsen getoetst worden op het gebied van leesvaardigheid, komen in dit oefenboek uitgebreid aan bod. De vraagstelling is afgestemd op die van het Cito.

Werken aan doelen

Met deze Oefenboeken kan op een gerichte en verantwoorde manier geoefend worden met begrijpend lezen. Dit komt doordat de opbouw van de boeken is gebaseerd op de leerlijn die is bepaald voor het basisonderwijs.

Bij begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. Om hier richting aan te geven wordt er gewerkt vanuit doelen. In groep 6 staan de feiten en gebeurtenissen waarover een tekst gaat centraal. De lezer moet kunnen begrijpen wat er gebeurt in de tekst, wie wat doet en zegt in het verhaal en waarom dingen gebeuren. Daarnaast staan de bedoelingen van de schrijver centraal. De lezer moet begrijpen waarom een schrijver een tekst schrijft en wat de schrijver wil vertellen aan de lezer.

Deze tweedelige serie Oefenboeken bestaat uit diverse eigentijdse teksten die aansluiten op de belevingswereld van het kind. Daarbij hebben beide boeken betrekking op bovengenoemde doelen. Door de opbouw van de oefeningen en de structuur van deze Oefenboeken, kunnen kinderen verantwoord en zelfstandig oefenen.

Oefenboek 1

Dit eerste deel richt zich vooral op het M6-niveau. De teksten zijn in dit deel wat korter en makkelijker leesbaar.

Oefenboek 1 bestaat uit negen leesteksten, twee studieteksten, twaalf opgaven waarbij gebruik gemaakt wordt van informatiebronnen, zeven voorspelopgaven en zes gaten-teksten. Door de bijbehorende vragen te beantwoorden, werkt het kind aan de leerdoelen voor begrijpend lezen.

Oefenboek 2

Het tweede deel richt zich meer op het E6-niveau. De teksten zijn wat langer en hebben een iets moeilijkere opbouw. Anders dan in het eerste deel, lopen zinnen veelal achter elkaar door.

Oefenboek 2 bestaat uit negen leesteksten, twee studieteksten, negen opgaven waarbij gebruik gemaakt wordt van informatiebronnen, zes voorspelopgaven en vijf gaten-teksten. Door de bijbehorende vragen te beantwoorden, werkt het kind aan de leerdoelen voor begrijpend lezen.

Verschillende soorten teksten

In het dagelijks leven komen we voortdurend in aanraking met verschillende soorten teksten. Dit Oefenboek speelt hierop in door ook verschillende tekstsoorten aan te bieden. Deze kunnen *informatief* (de schrijver geeft feitelijke informatie), *instructief* (de schrijver legt uit hoe je een bepaalde handeling moet verrichten), *fictief* (de schrijver wil de lezer plezier laten beleven met een verzonnen verhaal), *betogend* (de schrijver geeft naast feitelijke informatie ook zijn eigen mening of opvatting), *activerend* (de schrijver wil de lezer tot actie overhalen) of poëzie zijn.

Leesstrategieën

Door het aanbieden van verschillende oefeningen, leert de lezer verschillende leesstrategieën gebruiken. Zo'n leesstrategie is een hulpmiddel, dus geen leerdoel. Het helpt de lezer een tekst beter te begrijpen. Deze leesstrategieën zijn algemeen inzetbaar bij allerlei soorten teksten en kunnen zowel voor, tijdens als na het lezen worden gebruikt. Daarnaast worden deze leesstrategieën door goede lezers voortdurend en in samenhang met elkaar gebruikt.

Verschillende oefeningen

In beide Oefenboeken komen verschillende soorten oefeningen voor, namelijk: leesteksten, studieteksten, het opzoeken van informatie en het gebruikmaken van de juiste informatiebronnen, voorspelopgaven en gatenteksten. De Oefenboeken bestaan uit meerkeuze-opgaven en de vraagstelling is afgestemd op die van het Cito.

Begrijpend leesteksten

Dit Oefenboek telt negen begrijpend leesteksten. Deze teksten sluiten aan bij de belevingswereld van het kind en zijn geschreven op M6-niveau. Bij elke vraag staan vier antwoordopties, waarvan maar één optie de juiste is. Bij sommige vragen wordt de lezer gestuurd bij het vinden van het juiste antwoord. De vragen zijn zo opgesteld dat ze de lezer leren te begrijpen wat er gebeurt in een tekst, wie wat doet of zegt en waarom. Daarnaast zijn er vragen die de lezer leren te begrijpen waarom een tekst is geschreven, wat voor een soort tekst het is en welke titel de tekst het best zou kunnen hebben.

Studieteksten

Dit Oefenboek telt twee studieteksten. De opgaven bij deze teksten richten zich met name op het samenvatten. Zo moet er bijvoorbeeld een nieuwe titel voor een alinea gevonden worden of een ontbrekend woord in een schema ingevuld worden.

Informatiebronnen

Dit Oefenboek telt twaalf opgaven waarbij gebruik gemaakt wordt van informatiebronnen. Bij het opzoeken van informatie gaat het om het opsporen van specifieke informatie in verschillende bronnen. Denk hierbij aan het opsporen van informatie uit een krant, tv-gids, reisgids, telefoongids, woordenboek of informatie op een website. De lezer zal soms heel grondig moeten lezen, maar soms ook vooral scannend. De opgaven richten zich op het kiezen van een geschikte informatiebron, het kiezen van de juiste ingang tot een informatiebron, het selecteren van trefwoorden en zoekvragen en het hanteren van specifieke informatiebronnen. Hoe zoek je in een woordenboek? Hoe zoek je op een website? Welke betekenis uit het woordenboek is juist?

Voorspelopgaven

Dit Oefenboek telt zeven voorspelopgaven. Bij deze opgaven ziet de lezer de titel, een klein deel van de tekst en soms een ondersteunende afbeelding. Aan de hand van de titel, de zichtbare tekst, de afbeelding, de antwoordopties en de eigen voorkennis, voorspelt de lezer wat de inhoud of het doel van de tekst zou kunnen zijn.

Gatenteksten

Dit Oefenboek telt zes gatenteksten. Bij deze opgaven wordt in de teksten op één of meer plekken een zin(sdeel) of woord weggelaten. De lezer leest telkens een gedeelte van de tekst en kiest vervolgens het antwoord dat het best op de open plek in de tekst past.

Méér oefenen

Dit boek is het eerste deel van een set van twee. Beide boeken vormen samen een gedegen oefening in begrijpend lezen.

Wil je kind méér oefenen dan wat deze serie aanbiedt? Junior Einstein heeft ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

1 Winkelen met winst

- 2 Linda zet haar tassen op de grond neer.
- 3 'Vertel, wat heb je allemaal gekocht?' vraagt Lisette nieuwsgierig.
- 4 'Best wel wat leuke dingen en ik heb zelfs nog wat kleedgeld over', zegt Linda.
- 5 Ze haalt een T-shirt uit een tas en houdt die omhoog.
- 6 'Kijk, deze is heel gaaf met die roze glitters verspreid over het T-shirt.'
- 7 'Wauw, die is inderdaad mooi! Mag ik het van je overkopen?' vraagt Lisette.
- 8 'Tuurlijk! Wat heb je ervoor over?'
- 9 'Vind je 15 euro goed?'
- 10 'Akkoord!' en Lisette geeft 15 euro aan Linda. Daarna pakt ze het T-shirt uit Linda's
- 11 handen. Wanneer ze het prijskaartje bekijkt, valt haar mond open van verbazing.
- 12 Geschrokken kijkt Lisette haar zus aan. Ze voelt zich behoorlijk in de maling
- 13 genomen.

- 1** Lees: 'Vind je ... goed?' (r. 9)
Wat doet Lisette hier?

- Ze maakt reclame.
- Ze geeft raad.
- Ze doet een bod.
- Ze maakt een grapje.

- 2** Lees: Wanneer ze ... genomen. (r. 11-13)
Wat blijkt uit dit stukje?

- Dat Lisette haar zus nooit meer moet vertrouwen.
- Dat Linda winst heeft gemaakt op de verkoop van het T-shirt.
- Dat Linda iets aardigs heeft gedaan voor Lisette.
- Dat Lisette voor het T-shirt te weinig heeft betaald.

- 3** Wat past het **best** bij Linda?

- betrouwbaar
- behulpzaam
- gewiekst
- geïrriteerd

Ouders kwijt!

Je gaat vast weleens op pad met jouw ouders. Bijvoorbeeld naar een speeltuin of naar een winkel. Meestal kom je op plekken die je al kent, maar soms kun je op plekken komen die je nog niet kent. Op die onbekende plekken 1. Het kan dus gebeuren dat je jouw ouders uit het oog verliest. Wat moet je dan doen?

Goede voorbereiding is belangrijk

Stel, je raakt jouw ouders kwijt op een drukke dag in een groot warenhuis. Voordat je weggaat, kun je al een paar dingen doen. Zorg ervoor dat je 2 van jouw ouders goed weet. Bijna ieder kind noemt zijn ouders papa en mama. Dus als je tegen iemand zegt dat je op zoek bent naar papa en mama, weten ze niet precies wie je bedoelt.

Voordat je met jouw ouders op pad gaat, bekijk en onthoud dan ook goed welke 3 ze dragen. Heeft jouw moeder vandaag een rood t-shirt aan en een zwarte spijkerbroek? En draagt jouw vader een blauw overhemd en een witte broek? Als je weet wat ze dragen, kun je jouw ouders makkelijker zoeken als je ze kwijt bent.

Het is gebeurd

Help! Je bent jouw ouders uit het oog verloren. Daar sta je dan, alleen in het grote warenhuis. Het is belangrijk om niet 4. Als je dat wel doet, kun je niet meer zo goed nadenken. Blijf dus kalm en haal diep adem. Kijk goed rond of je jouw ouders ergens ziet. Je zou ze al snel kunnen herkennen aan hun kleding.

Vraag om hulp

Kun je jouw ouders niet vinden? Zoek dan iemand die in het warenhuis werkt. Bij de kassa is altijd wel een medewerker te vinden. De weg naar de kassa wordt vaak wel met bordjes aangegeven. Zie je geen bordjes? Vraag dan aan iemand om je 5. Heb je een medewerker gevonden? Zeg dan tegen de medewerker dat je jouw ouders kwijt bent. Vertel daarna je naam en hoe jouw ouders heten. Vraag aan de medewerker of hij jouw ouders wil omroepen.

Vaak is het personeel in de winkel 6. Zolang jouw ouders nog niet gevonden zijn, mag je bij de medewerker blijven. Net zolang tot je weer bij jouw ouders bent.

1 Wat past het **best** op plaats 1?

- hoeft je niet bij je ouders in de buurt te blijven
- ga je het liefst je eigen gang
- ken je de weg nog niet
- loopt er een ouder mee